

בס"ד. ש"פ תבוא, ח"י אלול ה'תש"ל*

את הו"י האמרת גו' והו"י האמירך גו'¹, ואיתא בגמרא² אמר להם הקב"ה לישראל כו' אתם עשיתוני חטיבה אחת בעולם שנאמר³ שמע ישראל ה' אלקינו ה' אחד ואני אעשה אתכם חטיבה אחת בעולם שנאמר⁴ ומי כעמך ישראל גוי אחד בארץ. וצריך להבין מה שאמרו אתם עשיתוני חטיבה אחת, דפירוש עשיתוני כו' הוא, דזה שהו"י הוא אחד (חטיבה אחת), נעשה זה ע"י ישראל. וכמובן גם מזה שמדמין אני אעשה אתכם כו' לאתם עשיתוני (ובפרט להגירסא⁵ אף אני אעשה), דכמו שפירוש אני אעשה אתכם כו' הוא דזה שישראל הם גוי אחד נעשה ע"י הקב"ה [כמו שממשיך בכתוב⁶ (לאחרי שאומר ומי כעמך ישראל גוי אחד בארץ) אשר הלך האלקים בעצמו לפדות לו עם גו', ופירש רש"י⁷ וממה הם מיוחדים מכל הגוים, מזה אשר הלך האלקים בעצמו לפדות לו עם כו' מזה אנו מיוחדים]⁸, עד"ז הוא גם פירוש אתם עשיתוני כו', דענין הו"י אחד נעשה על ידי ישראל.

(ב) **והנה** פירוש הנ"ל בהאמרת והאמירך (אתם עשיתוני חטיבה אחת בעולם ואני אעשה אתכם חטיבה אחת בעולם) בא בהמשך למה דאיתא בגמרא⁹ (לפנ"ז) תפילין דמארי¹⁰ עלמא מה כתיב בהו כו' ומי כעמך ישראל גוי אחד בארץ, ומי משתבח קוב"ה בשבחייהו דישראל, אין, דכתיב את ה' האמרת היום וכתוב וה' האמירך היום, אמר להם הקב"ה לישראל אתם עשיתוני חטיבה אחת בעולם ואני אעשה אתכם חטיבה אחת בעולם. והביאור בזה (בשאלת הגמרא "ומי משתבח קוב"ה בשבחייהו דישראל"), כי תפילין נק' פאר, כמ"ש¹¹ פארך חבוש עליך,

(* יצא לאור בקונטרס ח"י אלול — תשמ"ז, "בסמיכות ליום הו"ך והבהיר ח"י אלול, יום הולדת את שני המאורות הגדולים, הבעש"ט (בשנת נח"ת) ואדמו"ר הו"קן (בשנת קה"ת) .. עשי"ק תבוא ח"י אלול ה' תהא זו שנת משיח".

(1) פרשתנו (תבוא) כו, יד"ח.

(2) ברכות ו, א. חגיגה ג, סע"א. וכ"ה גם בבמדב"ר פי"ד, ד (בתחילתה). יל"ש עה"פ ואתחנן ד, ז (רמז תתכה). ועה"פ ישעי' מט, ג (רמז תסז).

(3) ואתחנן ו, ד.

(4) דברי הימים"א יז, כא. ובבמדב"ר שם הובא הכתוב דשמואל-ב ז, כג: ומי כעמך כישראל גוי אחד בארץ. וראה אוה"ת פרשתנו ד"ה זע' תתרחס. שם ע' תתרטט. שם כרך ה ע' ב"סו. לקוטי לוי"צ לזח"ג ע' שכב ואילך.

(5) כ"ה ביל"ש ישעי' שם.

(6) בדה"י שם. ועד"ז הוא בשמואל שם.

(7) בדה"י שם.

(8) וכדמוכח גם בפסוק וה' האמירך גו' להיות לו לעם סגולה כאשר דיבר לך, דזה שישראל הם עם סגולה נעשה ע"י דיבור הקב"ה "והייתם לי סגולה" (ראה פרש"י עה"פ).

(9) ברכות שם. יל"ש ואתחנן שם.

(10) בברכות וביל"ש שם: דמרי. אבל באוה"ת פרשתנו שם (ע' תתרטו. שם ריש ע' תתרחס. ועוד), וכן הובא בדא"ח בכ"מ: "מארי", כפננים. וכ"ה גם בע"י ברכות שם.

(11) יחזקאל כד, יז. ברכות יא, א.

שהתפילין מביאים תפארת ושבח להאדם החובש אותם, וכמו"כ הוא גם בתפילין דמארי עלמא שהם מביאים בו תפארת ושבח כביכול, ומזה מובן, דומי כעמך ישראל גוי שכתוב בתפילין דמארי עלמא, זהו תפארתו ושבתו של הקב"ה¹². וזהו שמקשה בגמרא ומי משתבח קוב"ה בשבחייהו דישראל, הרי פסוק זה (ומי כעמך ישראל גוי) הוא שבחם של ישראל, ואיך הוא תפארתו ושבתו של הקב"ה. ומתריך "אין, דכתיב את ה' האמרת", האמרת לשון חשיבות ושבח¹³, שישראל פועלים חשיבות ושבח בהקב"ה. וצריך להבין, דהראי" מהפסוק את ה' האמרת היא (לכאורה) רק שהקב"ה משתבח ע"י השבחים שישראל משבחים אותו ית' (הוי' אלקינו הוי' אחד), דהגם שכל הנבראים הם באין ערוך כלל לגבי ית' מ"מ עלה ברצונו ית' שע"י השבחים שישראל משבחים אותו יובא בו (כביכול) חשיבות ושבח, ואיך מוכח מזה שקוב"ה משתבח בשבחייהו דישראל, בהשבח של מעלת ישראל, מה שישראל הם גוי אחד בארץ. וצריך לומר, דע"י את ה' האמרת, שישראל משבחים את הקב"ה והקב"ה משתבח בזה, עי"ז נעשה שהקב"ה משתבח בהשבח דישראל גופא¹⁴. ויש להוסיף, דמזה שהפסוק שכתוב בתפילין דמארי עלמא הוא (לא הפסוק שמע ישראל גוי הוי' אחד (כבתפילין שלנו), אלא) הפסוק ומי כעמך ישראל גוי אחד בארץ, מוכח, דשבח זה של הקב"ה, דמשתבח קוב"ה בשבחייהו דישראל, הוא שבח גדול יותר מהשבח דאת הוי' האמרת (השבח של ה' ע"י שישראל משבחים אותו). ועד ששבח זה (מה שמשתבח בהשבח דישראל עצמם) הוא (התפילין) הפאר שלו. גם צריך להבין מה שמביא אדמו"ר הצ"צ (במאמרו ד"ה את ה' האמרת היום)¹⁵, דבענין האמרת והאמירך יש שתי דיעות. דהרשב"א¹⁶ כתב שהאמרת והאמירך הוא ע"ד דודי לי ואני לו¹⁷, והמהרש"א¹⁸ כתב שהוא ע"ד אני לדודי ודודי לי¹⁹. וצריך להבין, הרי הסדר דהאמרת והאמירך (האמרת ואח"כ האמירך) הוא דוגמת אני לדודי (ואח"כ) ודודי לי, ומהו טעמו של הרשב"א דהאמרת והאמירך הוא ע"ד דודי לי ואני לו.

ג) ויובן כל זה בהקדים מה שמביא אדמו"ר הצ"צ (במאמרו הנ"ל)²⁰ מ"ש הבחייני²¹ דבפסוק את ה' האמרת וגוי' יש ט"ו תיבות כנגד ט"ו דברים²² שהיו במשכן. ובבחי שם, ש"המשכן דוגמת בריאת העולם, וטעם הדבר בבריאת עולם

12 ראה חדא"ג מהרש"א לברכות שם (ו, א) "נקראים התפילין פאר והוא שהקב"ה מניח תפילין כו' ולהתפאר בנחלתו ישראל".

13 רש"י ברכות שם (ו, א).

14 ולהעיר גם מזהוהו (ח"ב מג, א. ח"ג מה, א) ומרשב"א הובא בע"י ברכות שם, שמביא שם לענין תפילין דהקב"ה הפסוק (ישע"י שם) ישראל אשר בך אתפאר, דפירוש בך אתפאר הוא בישראל עצמם.

15 אוה"ת שם ע' תתננו.

16 הובא בע"י ברכות שם.

17 שה"ש ב, טז.

18 בחדא"ג לברכות שם.

19 שה"ש ו, ג.

20 אוה"ת שם ע' תתננו. וראה גם שם ע' תתרטו.

21 עה"פ תרומה כה, ז.

22 ראה לקו"ש חכ"א ע' 153 הערות 70-71.

ובמשכן, כדי לרמוז מש"כ²³ כי ב"ה ה' צור עולמים". והיינו, דט"ו הדברים שבמשכן רומזים על י"ה (בגימטריא ט"ו). ומזה מובן גם בנוגע לט"ו התיבות שבפסוק את ה' האמרת, שהם רומזים על י"ה. וממשיך בבחיי שם, שכנגדן (כנגד הט"ו דברים שבמשכן) נמצאו ט"ו פעמים ת"ק בשבעה רקיעים²⁴. ומבאר בהמאמר²⁰, דזהו גם מה שואתחנן בגימט' תקט"ו²⁵, ט"ו פעמים ת"ק. וע"פ המבואר במק"א²⁶ דענין ואתחנן בגימט' תקט"ו (שת"ק וט"ו הם בתיבה אחת²⁷) הוא חיבור ויחוד בחינת ט"ו (י"ה) עם בחינת ת"ק (כדלקמן), יש לומר, דזה שבפסוק את הווי' האמרת יש ט"ו תיבות (וכן זה שבמשכן היו ט"ו דברים) שרומז על י"ה (כנ"ל) הכוונה בזה היא (לא לבחי' י"ה כמו שהיא בפ"ע, כי אם) לבחי' י"ה כמו שהיא מחוברת ומיוחדת עם בחי' ת"ק²⁸. ויובן זה ע"פ מרז"ל (שהובא לעיל) דענין את הווי' האמרת הוא אתם עשיתוני חטיבה אחת כו' הווי' אחד, שיש בזה שני פירושים. פירוש א', דהווי' אחד הוא כמ"ש האריז"ל עה"פ²⁹ ביום ההוא יהי' הווי' אחד, שי"ה עם ו"ה יהיו "מקושרים באחדות א'", חיבור מוחין ומדות³⁰. ופירוש הב' הוא, דפירוש הווי' אחד הוא ע"ד אני הווי', דאני שהוא עצמות אוא"ס עם שם הווי', כולא חד ממש³¹. וזהו מה שט"ו התיבות (בגמטריא י"ה) שבפסוק את הווי' האמרת רומזות לבחי' י"ה כמו שהיא מחוברת ומיוחדת עם בחי' ת"ק, כי גם בהחיבור ויחוד דט"ו עם ת"ק (שבתיבת ואתחנן) יש שני פירושים, דוגמת שני הפירושים הנ"ל בהווי' אחד. פירוש א', דת"ק קאי על המדות שלמטה מהמוחין³². כי עיקרי המדות הם ה' המדות שמחסד עד הוד³³, וכל אחד מהם כלול מיו"ד מיו"ד מיו"ד, בגימטריא ת"ק³⁴. וזהו גם זה שהענינים שבעולם הם במספר ת"ק³⁵, כי שרש הנבראים הוא מהמדות. ועפ"ז, ענין ואתחנן בגימטריא תקט"ו (שת"ק וט"ו הם בתיבה אחת) הוא חיבור המוחין (י"ה

23) ישעי' כו, ד.

24) "כי כל רקיע ורקיע ת"ק ובין רקיע ורקיע ת"ק, הרי י"ג פעמים ת"ק, ויש למעלה מראשי החיות רקיע שהוא ת"ק, הרי י"ד פעמים ת"ק בשמונה רקיעים, ורגלי החיות ת"ק הרי ט"ו, וזהו רמז ורגליהם ישרה (יחזקאל א, ז), הרי עם רגלי החיות ברום שלהם שהם ת"ק הרי ט"ו פעמים ת"ק כו" — בחיי שם. וראה חגיגה יג, א. ירושלמי ברכות רפ"ט. תוספות ד"ה רגלי החיות — חגיגה שם. חדא"ג מהרש"א לחגיגה שם. 25) דב"ר פי"א, י. דעת זקנים מבעה"ת עה"פ.

26) אוה"ת ואתחנן ס"ע קיג ואילך. שם כרך ו ע' ב'קצג ואילך (ושם ע' קטז, ובכרך ו ע' ב'קצו, מביא: ופסוק את הווי' האמרת יש בו ט"ו תיבות). לקו"ש ח"ט ע' 70.

27) דמזה מוכח שהם מחוברים ומיוחדים — ע"ד דרשת רז"ל (גדה סא, ב) בדין שעטנו.

28) וכמוכח גם מהמשך הענינים באוה"ת פרשתנו שם ע' תתנו, דלאחרי שמביא שואתחנן בגימטריא תקט"ו הוא מבאר דענין ט"ו התיבות שבפסוק את ה' האמרת (וכן המספר ט"ו בשאר המקומות שהובאו בבחיי שם) הוא "להמשיך בחי' י"ה שהם המוחין לז"א .. וגם לחבר הכתר באו"א" — שני הפירושים דלקמן בענין החיבור דת"ק עם ט"ו.

29) זכרי' יד, ט. ל"ת להאריז"ל עה"פ. הובא באוה"ת פרשתנו שם ע' תתרטו.

30) אוה"ת פרשתנו שם.

31) אוה"ת שם ס"ע תתרטו.

32) לקו"ת אמור לד, א. אוה"ת בראשית מז, ב.

33) לקו"ת שם. וראה בארוכה סידור שער הל"ג בעומר דש, א"ב. ובכ"מ.

34) כ"מ בלקו"ת שם.

35) חגיגה שם.

בגימטריא ט"ו) עם המדות (ת"ק)³⁶, כפירוש הראשון בהוי' אחד. ופירוש ב', דת"ק קאי על המדות דאריך שלמעלה מהמוחין. וענין תקט"ו הוא לקשר ולחבר חו"ב (י"ה, ט"ו) עם הכתר שלמעלה מהשתלשלות³⁷, דוגמת פירוש השני בהוי' אחד, שהוי' ואני (עצמות או"ס שלמעלה מהשתלשלות), הם כולא חד.

ד) **ועפ"ז** יובן גם השייכות דאת ה' האמרת לתפילין דמארי עלמא [דהגם שבתפילין דמארי עלמא כתיב ומי כעמך ישראל גוי' שהו"ע וה' האמריך, הרי שני הענינים דהאמרת והאמריך שייכים זל"ז³⁸], כי גם בתפילין דמארי עלמא ישנם שני ענינים אלו. דתפילין הם ד' מוחין³⁹, ומה שהקב"ה מניח תפילין, יש בזה שני פירושים⁴⁰. א', דהקב"ה הוא ז"א, והקב"ה מניח תפילין הוא המשכת המוחין לז"א [היינו, שנמשך בז"א עצם המוחין. דזה שנמשך בהמדות דז"א מהמוחין כפי שהם מצד סדר ההשתלשלות, הוא רק מבחינת מוחין השייכים למדות, וגם זה על ידי כמה וכמה צמצומים⁴¹, ועד שבהתלבשותם בהמדות דז"א הם נהפכים למהות מדות⁴², דמוחין שבמדות לגבי מוחין עצמם הם⁴² מהות מדות. וענין הקב"ה מניח תפילין הוא שבהמדות (ז"א) נמשך עצם המוחין⁴³. דזהו מה שהתפילין נקראים פאר, שהקב"ה ז"א מתפאר בהם⁴⁴, דתפארת הוא מענין שבאין ערוך⁴⁵]. וב', דהקב"ה הוא עצמות או"ס שלמעלה מאצילות, והקב"ה מניח תפילין הוא המשכת או"ס במוחין. [ולפי פירוש זה מובן עוד יותר ענין הפאר דתפילין⁴⁶, כי תוספת האור שנמשך בהמוחין מעצמות או"ס שלמעלה מאצילות הוא באין ערוך לגמרי].

וזהו את הוי' האמרת, האמרת לשון חשיכות ושבח, דזה שהקב"ה מניח תפילין (הפאר והשבח שלו), זה נעשה על ידי העבודה דישאל. וזהו אתם עשיתוני חטיבה אחת (עשיתוני דייקא), כי מצד סדר ההשתלשלות, כפי שנמדד ע"פ קו המדה, ההמשכה מעליון לתחתון (מהמאציל לאצילות, וכך באצילות מהמוחין למדות) היא מצומצמת כפי כלי התחתון, ובכדי שיהי' הקב"ה מניח תפילין בשני פירושים הנ"ל, שהם דוגמת שני הפירושים דלעיל בהוי' אחד (חטיבה אחת), יחוד ו"ה עם י"ה ויחוד הוי' עם אני, זה נעשה על ידי העבודה דישאל, אתם עשיתוני.

(36) אוה"ת בראשית שם.

(37) אוה"ת ואתחנן ע' קיג ואילך.

(38) וראה לקמן הערה 86.

(39) זח"ג רסב, א. הובא ונתבאר בארוכה בסידור שער התפילין ז, סע"א ואילך. אמ"ב שער התפילין פקל"ה

ואילך (הוצאת קה"ת תשמ"ה קיב, א ואילך). ובכ"מ.

(40) תו"א מקץ לה, ב"ג.

(41) ראה בארוכה המשך תרס"ו ע' רפט ואילך. ובכ"מ.

(42) תו"א וראו נח, ב.

(43) ד"ה תפילין דמארי עלמא תרנ"ג ספ"ז (סה"מ תרנ"ג ע' רמט). וראה סידור שם ז, ד.

(44) ד"ה הנ"ל פ"ט (סה"מ שם ע' רנד).

(45) סידור שם יד, ד.

(46) לכאורה, ענין הפאר דתפילין הוא שהם מפארים את מי שמניח אותם, ולא שהתפילין עצמם (המוחין) מפארים ע"י התוס' אור שנמשך בהם. אבל ראה ד"ה הנ"ל תרנ"ג ספ"א (סה"מ שם ע' רנח) דהתוספת אור שנמשך באו"א הוא הפאר דתפילין [ושם בפ"ח (סה"מ שם ע' רנ), דזה שתפילין נק' טוטפות לשון תכשיט הוא האורות דכתר שהם בחי' קישוטין].

ה) **ויש** לקשר זה עם תורת הבעש"ט⁴⁷ ותורת אדמו"ר הזקן⁴⁸ [אשר ח"י אלול הוא יום ההולדת שלהם⁴⁹] על הפסוק⁵⁰ ואתה קדוש יושב תהלות ישראל, שהקב"ה מצד עצמו הוא קדוש ומובדל, וע"י תהלות ישראל, זה שישראל מהללים ומשבחים אותו ית', הוא יושב ונמשך למטה. וזהו את ה' האמרת, דע"י שישראל משבחים אותו ית' (תהלות ישראל) עי"ז נעשה שיהי' הקב"ה מניח תפילין, שנמשך אור (שלמעלה מאצילות באצילות, ובאצילות גופא מהמוחין במדות) שלא כפי סדר ההשתלשלות, שע"יז הוא יושב ונמשך גם למטה. דבההמשכה ע"פ סדר ההשתלשלות, כשהאור נמשך ומשתלשל, הוא מתמעט ומתמצמם, ועד שבעוה"ז הגשמי, נעשה העלם והסתור לגמרי⁵¹, משא"כ כשהמשכה היא שלא כפי סדר ההשתלשלות [דשרש המשכה זו הוא מפנימיות ועצמות אוא"ס שלמעלה משייכות לעולמות⁵², שהמשכה זו היא ע"י העבודה דישראל דוקא, לפי שרש נשמות ישראל הוא בעצמות אוא"ס⁵³], אזי נמשך הגילוי גם למטה⁵¹.

ו) **והנה** המשכה זו (דהקב"ה מניח תפילין) היא (בעיקר) על ידי קיום מצות תפילין. כמאמר רז"ל⁵⁴ על הפסוק⁵⁵ מגיד דבריו ליעקב חוקיו ומשפטיו לישראל, מה שהוא עושה הוא אומר לישראל לעשות, וידוע הפירוש בזה⁵⁶, דע"י שישראל עושים ומקיימים את המצוות, עי"ז גורמים שהקב"ה יעשה מצוות אלו⁵⁷. [וע"ד תורת הבעש"ט⁵⁸ עה"פ⁵⁹ הוי' צלך, דכמו שהצל עושה מה שאדם עושה כך הבורא ב"ה כביכול עושה מה שאדם עושה]. דמזה מובן גם במצות תפילין, והוקשה

(47) הובאה ב"ה ואתה קדוש — בסה"מ אידיש ע' 138 ואילך.

(48) לקר"ת ר"פ קדושים (כט, סע"ב ואילך). וראה לקר"ש ח"ו ע' 135 ואילך ובהערות שם.

(49) הבעש"ט בשנת נח"ת (ראה לקר"ד כרך א לא, א ואילך. ספר השיחות ה'תש"ג ע' 146. שם ע' 188) ורבינו הזקן בשנת קה"ת (ראה ספר השיחות שם ע' 188) — ספר השיחות שם ע' 141 ואילך. וראה לקר"ש חכ"ד ע' 178 ואילך, ובהנסמן שם.

(50) תהלים כב, ד.

(51) המשך תרס"ו ע' כב.

(52) ראה שם ע' נב.

(53) ראה שם ע' סב (בפירוש כל הנקרא בשמי).

(54) שמו"ר פ"ל, ט. וראה גם ירושלמי ר"ה פ"א ה"ג.

(55) תהלים קמו, יט.

(56) המשך תרס"ו ריש ע' תיט. סד"ה את הווי' האמרת תרע"ח (סה"מ תרע"ח ע' תכ). ד"ה איתא במדרש תלים תרנ"ג בתחלתו (סה"מ תרנ"ג ע' רעט. סה"מ תש"ח ע' 271). וראה גם תו"א מקץ לה, ג*.

(57) ואף שקיום המצוות דהקב"ה ישנו גם לפני קיום המצוות דישראל, ומבואר בכ"מ בפירוש מרז"ל הנ"ל, דזה שהוא עושה הוא נתינת כח לישראל לעשות — הרי המצוות דהקב"ה שנעשות ע"י קיום המצוות דישראל הם נעלים יותר מכפי שהם מצד עצמם — ראה ד"ה פדה בשלום תשל"ח ס"ד (לעיל ח"ב ע' קמה). ובכ"מ.

(58) קדושת לוי פ' נשא (עד, א). נעתקה בכתר שם טוב (הוצאת תשנ"ט) בהוספות סי' עח. וראה גם שם פ' בשלח טו, א (ד"ה או יבואר אז ישיר הא' וד"ה והנה ידוע — ח"א מב, סע"ג. מג, ג). ח"ב קדושה שני' קרוב לסופה (ט, סע"ג). סה"מ תרכ"ז ע' שב (בשם הבעש"ט. ושם "ונמצא פי' זה במדרש שמואל ג"כ" — מד"ש לאבות פ"ג מ"ז).

(59) תהלים קכא, ה.

גם בקלף וכו' הגשמי, דבק"ש הגילוי דהוי' אחד הוא בהאדם הקורא ק"ש משא"כ בתפילין⁷¹ ההמשכה היא גם בקלף וכו' הגשמי⁷² [דוהו שהוקשה כל התורה כולה לתפילין, כי ענין התומ"צ הוא להמשיך אלקות למטה דוקא, להיות לו דירה בתחתונים]⁷³, הנה הגילוי דתפילין פועל גם באלה שמצד עצמם הם מנגדים לקדושה. וכמ"ש⁷⁴ וראו כל עמי הארץ כי שם הוי' נקרא עליך ויראו ממך וארז"ל⁷⁵ אלו תפילין שבראש, דההמשכה שע"י הנחת תפילין פועלת גם באלה שצריך לחדש בהם ויראו ממך (להיותם מנגדים). ולא עוד, אלא שוראו גו' כי שם הוי' נקרא עליך. דאומות העולם (גם אלה שמודים באלקות), ידיעתם היא רק בשם אלקים (בגימטריא הטבע⁷⁶), אבל משם הוי' (שלמעלה מהטבע) אינם יודעים, כמו שאמר פרעה לא ידעתי את הווי'⁷⁷, וע"י שישראל מניחים תפילין, הגילוי דהוי' (שבישראל המניח תפילין) הוא באופן שגם עמי הארץ (ויתירה מזו, כל עמי הארץ שבזה נכלל אלה שמצד עצמם אינם מודים באלקות⁷⁸, גם לא בשם אלקים) רואים כי שם הוי' נקרא עליך, וראי' זו פועלת בהם ויראו ממך.

ח) **ויש** לקשר זה עם הגילוי דתורת החסידות, דח"י אלול הוא יום הולדת דהבעש"ט מייסד תורת החסידות הכללית ודאדמו"ר הזקן מייסד תורת חסידות חב"ד, שמההדגשות העיקריות בתורת החסידות היא שכל הענינים יומשכו למטה בגילוי. וכמ"ש אדמו"ר הזקן בשער היחוד והאמונה בתחילתו "כתיב⁷⁹ לעולם הוי' דברך נצב בשמים, ופירש הבעש"ט ז"ל כי דברך שאמרת יהי רקיע בתוך המים וגו' תיבות ואותיות אלו הן נצבות ועומדות לעולם בתוך רקיע השמים וכו'", דאף שפירוש זה איתא במדרש תהלים על הפסוק (כמובא בלקוטי תורה⁸⁰), מ"מ כתב אדמו"ר הזקן "ופירש הבעש"ט ז"ל", דאחד הביאורים בזה⁸¹, שהבעל שם טוב פירש (פאָנאַנדערגעשפּרייט) וגילה זה שיהי' ידוע לכל. ואדמו"ר הזקן המשיך זה בשכל,

אמיר (ישעי' יז, 1) — כי מה שהוא ית' משגיח גם בארץ ("המגביהי גו' המשפילי לראות בשמים ובארץ") הוא "מפני שהוא ית' מגביהי" (לקו"ת שם מח, רע"א. עיי"ש בארוכה).

71) דנוסף לזה שק"ש היא רק במחשבה ודיבור ותפילין הם במעשה האדם, ההמשכה דתפילין היא גם בקלף וכו' הגשמי שמחוץ לאדם.

72) ראה לקו"ת שלח מב, סע"א.

73) לקו"ת שם מ, סע"ד.

74) פרשתנו כה, י.

75) ברכות ו, א.

76) פרס שער יב (שער הנתיבות) פ"ב. ר"ח שער התשובה פ"ו ד"ה והמרגיל (קכא, ב). וראה שם שער האהבה ספ"א ד"ה וכדי להבין (נב, ד). של"ה פט, א (כדאיתא בווהר); קפט, א (וכמרומו בווהר); שח, ב. שו"ת חכם צבי סי"ח. שער היחוד והאמונה רפ"ו.

77) שמות ה, ב. וראה תו"א מקץ מא, סע"ד. אוה"ת וראו ס"ע רג ואילך. ובכ"מ.

78) ראה סהמ"צ להצ"צ מצות אחדות ה' ספ"ג (דרמ"צ סב, ג). ובארוכה דרוש תער השכירה — נדפס באוה"ת נ"ך כרך ב ע' תשסז ואילך.

79) תהלים קיט, פט.

80) ר"פ אחרי (כה, סע"ג). פ' קדושים כט, ד.

81) לקו"ת ח"ח ע' 354 הערה 21.

שיהי' לתהלה ולשם ולתפארת⁸², דקאי על חב"ד⁸³, ועד שזה יהי' מושג גם בשכל דנפש הבהמית, ואפילו בשכלם של אלה שהיו (לפני שלמדו ענין זה) מינים⁸⁴, לתתך עליון על כל הגוים⁸⁵.

ט) וזהו את הוי' האמרת אתם עשיתוני חטיבה אחת בעולם שנאמר שמע ישראל הוי' אלקינו הוי' אחד, שע"י שישראל אומרים הוי' אחד בק"ש, ובפרט בתפילין⁸⁶ שממשיכים הוי' אחד גם בקלף הגשמי, עי"ז הקב"ה מניח תפילין, שהם (התפילין) הפאר והשבח שלו (כנ"ל), האמרת לשון חשיבות ושבת. והטעם על זה שבכחם של ישראל שע"י קיום המצוות שלהם יהי' קיום המצוות דהקב"ה, ממשיך בכתוב, והוי' האמירך גו' להיות לו לעם סגולה⁸⁷. וזהו שמסיים (בפסוק והוי' האמירך) ולשמור כל מצותיו (אף שלכאורה שייך זה בפסוק את ה' האמרת, דהשבח שישראל משבחים את הקב"ה הוא זה שקיבלו עליהם להיות לך לאלקים גו' ולשמור חוקיו ומצותיו גו')⁸⁸, כי לשמור כל מצותיו דישראל מביאה את מצותיו, שהקב"ה יעשה המצוות. ולכן נאמר זה בפסוק והוי' האמירך (בהשבח שהקב"ה משבח את ישראל), כי זה שבכחם של ישראל לעשות (ע"י קיום המצוות שלהם) שיהי' מצותיו דהקב"ה, הוא שבח גדול לישראל⁸⁹. ויש לומר, דזהו מ"ש הרשב"א דענין האמרת והאמירך הוא ע"ד דודי לי ואני לו (בתחילה דודי לי ואח"כ ואני לו), כי הכח בישראל להיות את ה' האמרת, להוסיף (כביכול) חשיבות ושבח בהקב"ה, הוא ע"י זה שהוי' האמירך.

יוד) והנה זה דהוי' האמירך להיות לו לעם סגולה, הוא לא מצד הטעם, מצד המעלה דישראל, קיום התומ"צ שלהם וכיו"ב, כי אם, שכך בחר הקב"ה בבחירתו (החפשית), כמ"ש⁹⁰ כי יעקב בחר לו י"ה ישראל לסגולתו⁸⁸. דזה שישראל הם סגולתו ית' הוא מצד בחירתו, ולכן, זהו בהעצם דישראל. דכאו"א מישראל (גם לפני שמקיים תומ"צ⁹¹) הוא סגולתו ית'. ועי"ז נעשה בהם גם מעלה (בענין הגילויים), דע"י קיום המצוות שלהם נעשה מצותיו דהקב"ה. וזהו מה שבתפילין דמארי עלמא כתיב (לא הפסוק שמע ישראל גו' הוי' אחד, כי אם) ומי

82) פרשתנו כו, יט. ובא בהמשך ל"וה' האמירך גו'".

83) לקו"ת פרשתנו מב, ב. שם, ג.

ולהעיר שבלקו"ת שם (מב, ב) דתפארת "הוא בחי' דעת שהוא כולל חסד וגבורה" — דעפ"ז שם תהלה ותפארת הם ד' מוחין, דוגמת ד' מוחין דתפילין.

84) שעוהיה"א רפ"ב. וראה לקו"ש ח"ט ע' 159.

85) פרשתנו שם. וראה לקו"ת שם מב, ב.

86) ראה אוה"ת פרשתנו ע' תתרנח "ע"י תפילין ממשיכים ישראל תפילין דמארי עלמא", ומבאר שם ענין

האמרת. וראה גם שם ע' תתרנט סעיף ד'.

87) ראה גם ד"ה את ה' האמרת תר"ל פי"ב (סה"מ תר"ל ע' שא).

88) ד"ה זה תרע"ח (סה"מ תרע"ח ע' תיא ואילך).

89) סד"ה הג"ל (סה"מ שם ע' תכ ואילך).

90) תהלים קלה, ד.

91) ראה פרש"י עה"פ (יתרו יט, ה) והייתם לי סגולה מכל העמים "אוצר חביב .. שהמלכים גונזים אותם".

וראה לקו"ש חכ"ד ע' 162 ואילך, שהעילוי והיוקר דאוצרות הגנוזים הוא בעצם מציאותם. עיי"ש בארוכה.

כעמך ישראל גו', כי עיקר תפארתו ושבתו של הקב"ה הוא לא התוספת אור שנעשה למעלה (קיום המצוות דהקב"ה) שנעשה ע"י קיום המצוות דישראל, כי אם, השבח דישראל גופא, שזה דוקא מגיע ב(בחירת) העצמות⁹².

יא) **ויש** לקשר (גם) ענין זה עם ח"י אלול, כי נוסף על זה ש(גם) ענין זה (גודל העילוי דישראל ואהבת ישראל) הוא מהענינים העיקריים דתורת החסידות⁹³, הנה ח"י אלול הוא יום התחלת העבודה דשנה הבאה⁹⁴, מתחיל מר"ה שאז מכתירים ישראל את הקב"ה למלך⁹⁵, דהכח שיש בישראל להכתיר אותו למלך הוא מפני שהם קשורים ומיוחדים עם עצמותו ית' (שלמעלה מבחי' מלך)⁹⁶, והקב"ה מקבל את ההכתרה ונעשה מלך ישראל⁹⁷, ועי"ז ועל ידם — (גם) מלך על כל הארץ⁹⁸, הווי' אלקי ישראל מלך ומלכותו בכל משלה⁹⁹, ונמשך בגילוי שיהי' מלך ישראל וגואלו⁹⁷, ע"י משיח צדקנו, שילחם מלחמות הווי' וינצח ויבנה מקדש במקומו ויקבץ נדחי ישראל¹⁰⁰, ומלאה הארץ דעה את הווי' גו'¹⁰¹ כל העולם¹⁰², בגאולה האמיתית והשלימה, בקרוב ממש.

-
- 92) אלא שגילוי ענין זה הוא ע"י קיום התומ"צ דישראל. וי"ל, דזהו מה שמהפסוק האמרת למדים (נתגלה) ש"משתבח קוב"ה בשבחייהו דישראל".
- 93) ראה גם לקו"ש ח"ט ע' 156 ובהערה 23 שם.
- 94) ראה ספר השיחות ה'תש"ג ע' 177. שם ע' 179.
- 95) ר"ה טז, א. שם לד, ב. וראה תרגום ירושלמי עה"פ "את ה' האמרת היום": ומימרא דה' אמל"ך עליכון כו' (הובא בפי' בעלי התוס' כאן. ועוד). וראה לקו"ש חכ"ד ע' 164 ובהנסמן שם בהערות 47, 50.
- 96) ראה לקו"ש שם ע' 164. ובארוכה לקו"ש ח"ד ע' 1145 ואילך.
- 97) תפלת מוסף דר"ה (ברכת מלכות), מישעי' מד, ו.
- 98) תפלת העמידה דר"ה (חתימת ברכת "אלקינו כו' מלוך כו'"), וכן בקידוש ובברכת ההפטורה.
- 99) תפלת העמידה דר"ה שם.
- 100) רמב"ם הל' מלכים ספ"א.
- 101) ישעי' יא, ט.
- 102) רמב"ם סוף הל' מלכים (וסיום וחותם ונשלם "החיבור כולו").